

Základní škola Karlovy Vary, Truhlářská 19, 36017 Karlovy Vary

V poslední době přibývá na našich školách žáků, jejichž mateřským jazykem není čeština. Je důležité, v jakém ročníku ZŠ nastupuje tento žák do české školy, jaký má přístup k výuce českého jazyka. Jako stěžejní pro výuku českého jazyka se také jeví jeho osobní snaha rozvíjet svou slovní zásobu.

Stejná situace je i na naší škole. Naše škola je školou sídlištní. V letošním školním roce máme na obou stupních celkem 495 žáků. I k nám jsou přijímáni žáci – cizinci, kteří k nám spádově patří. V letošním školním roce je jich celkem 13. Jsou různé národnosti. Nejvíce jich je z Vietnamu (7 žáků), dále pak z Kosova, Makedonie, Ruska, Srbska a Ukrajiny.

Při integraci dětí cizinců je důležitá jejich dosavadní úroveň znalosti českého jazyka a do jakého kolektivu se dostává. Dle našich zkušeností děti ze slovanských zemí nemají většinou problémy s mluvenou češtinou, dokáží velmi rychle používat mluvenou podobu jazyka, ale co se týká psaného textu, většinou dlouho dodržují pravidla jejich rodného jazyka (např. délky samohlásek). Zde se osvědčuje při nácviku používání tvrdých a měkkých kostek, stejně jako u dětí se specifickými poruchami učení. Naopak děti z neslovanských zemí se v dodržování gramatických pravidel lépe orientují – učí se český jazyk jako cizí, a proto je zde třeba volit jiných metod výuky, jelikož aplikují naučená pravidla striktněji.

Každému ze žáků cizinců vypracujeme plán pedagogické podpory. Na začátku je krátká pedagogická diagnostika žáka (na jejím sestavení se podílí každý z vyučujících), poté každý pedagog za svůj předmět napíše, co a jakými metodami bude dotyčného žáka učit. Je zde uvedena i redukce učiva v jednotlivých předmětech, cíle výuky, eventuálně odlišnosti sociokulturního prostředí, které jsou pro vzdělávání důležité.

Konkrétní příklad:

V letošním školním roce k nám nastoupila do 9. ročníku dívka z Vietnamu. Je zde již druhým rokem (v loňském školním roce navštěvovala jinou základní školu). Umí formálně používat v písemném projevu latinku, opisuje z tabule slova, ale téměř ničemu nerozumí. Pokud vidí, co prakticky činí spolužáci, dokáže vydedukovat, co se po ní chce, ale verbálními pokyny téměř nerozumí. Jazyková úroveň žákyně je dle názoru vyučujících na stupni A1. Do běžné výuky ji nelze vůbec zapojit. Domluvili jsme se proto s pedagogicko- psychologickou poradnou na opětovném vyšetření, na základě kterého bude vypracován individuální plán. Do té doby jsme sestavili s vyučujícími plán pedagogické podpory. Zde jsme se domluvili na postupech, jak bude

s touto dívkou komunikováno. Vyučující českého jazyka si zapůjčila obrázkový slovník pro neslyšící, který používá v situaci, kdy je třeba vysvětlit nějakou činnost. Dívka má zavedený slovníček, kam si nové výrazy vypisuje. V dalších hodinách si je pomocí spolužáků a krátkých vět opakuje. Na začátku výuky též opakuje jednoduché fráze společně se spolužáky, kteří jí kladou otázky zaměřené na různé okruhy denního života (např. jak se jmenuje, kdo je její matka, jaká je její sestra, kde bydlí apod.). Pak se během hodiny snaží tyto fráze zopakovat písemně.

Vyučující českého jazyka využívá dětských knih s jednoduchými příběhy pro nácvik čtení s porozuměním. Zadává z něj jednotlivé úkoly, které potom společně kontrolují. Na jejich základě pak sestavují krátké věty. Vše je ale časově velmi náročné na přípravu pro vyučující.

V práci s žáky cizinci se také osvědčilo v naukových předmětech zapojení do skupinové práce tam, kde se používá obrázkových pracovních listů. Pokud musí vyhledávat pomocí učebnice (např. přírodopisu, zeměpisu) a přiřazovat správné pojmy k obrázkům a schémátům, musí komunikovat s ostatními. Zároveň je zaručena kontrola správnosti ze strany spolužáků. Ale i tady lze využívat procvičování českého jazyka (např. čtení číslovek, používání slovesných tvarů apod.). Práce s žáky cizinci je ale zatím pro nás velmi náročná.

Zpracovala: Mgr. Světlana Ševčíková

ředitelka školy: Mgr. Hana Janischová